

Kristian Kjærgaard Hansen

Kommissioners betydning for upopulære reformer – en ny *blame avoidance*-strategi?¹

Kommissioners strategiske betydning for reformprocesser er som policy-determinant forholdsvis underbelyst. Her undersøges, hvordan kommissioner har en effekt på regeringens politiske handlerum. Argumentet er, at nedsættelsen af en mobiliserende kommission virker som oprettelsen af en ny policy-aktør, der kan legitimere et reform-frame. Kommissioner kan derfor, under bestemte betingelser, virke som en *blame avoidance*-strategi. Afgørende herfor er kommissionens regeringsafhængighed og policy-områdets saliens. Argumentet testes først ved en klassificering af forskellige kommissionstyper i en udviklet kommissionstypologi. Herefter foretages en komparation af kommissioners effekter på reformprocesser (og mangel på samme), herunder Velfærdskommissionen og Visionsudvalget. Det konkluderes, at uafhængige mobiliserende kommissioner virker som en *blame avoidance*-strategi, idet regeringen afgør kommissionens præferencekonfiguration.

Det seneste årti har som tidligere årtier været kendetegnet af en række større reformer. Det er der intet overraskende i. Det er heller ikke nogen overraskelse, at reformerne ofte er upopulære ud fra et elektoralt perspektiv. Men i modsætning til tidligere har et forudgående kommissionsarbejde haft en mere central og strategisk rolle i reformprocessen (Christiansen og Nørgaard, 2009: 51ff). Det er bemærkelsesværdigt, da kommissioner ofte har en langsommelig arbejdsproces, mens medialiseringen af politik fordrer stadig hurtigere beslutningsprocesser (Togeby et al., 2003: 377; Green-Pedersen, 2005: 15). Dermed kan det undre, at effekten af en kommissionsnedsættelse er forholdsvis underbelyst som policy-determinant i litteraturen. Dette hul bliver et stykke hen ad vejen udfyldt i bogen *De store kommissioner – Vise mænd, smagsdommere eller nyttige idioter*, hvori en række kommissioners betydning for reformprocessen analyseres som casestudier (Christensen et al., 2009a). Bogen giver et indtryk af, at kommissioner har en betydning for policy-processer, men mangler grundlæggende en systematisk afprøvning af, hvornår eller hvordan kommissionerne har betydning for reformprocessen. Dette er dog en *pointe*, som forfatterne også selv gør opmærksom på, men ikke desto mindre er litteraturen hermed ikke kommet meget videre med henblik på at afgøre effekterne af en kommissionsnedsættelse (Christensen et al., 2009c: 250).

På baggrund heraf undersøges, hvordan kommissioner har en effekt på det politiske handlerum – er det lettere at lave reformer, når der er blevet nedsat en kommission først? Reformen betragtes her bredt, mens artiklen afgrænses ved at undersøge effekten af kommissionsnedsættelser i et elektoralt perspektiv. Først præsenteres en teoretisk ramme, der viser, hvordan kommissioner kan anvendes som *blame avoidance*-strategi. Efter en præsentation af undersøgelsesdesignet falder analysen i to dele. Først en klassificering af forskellige kommissionstyper i en udviklet kommissionstypologi. På baggrund af kommissionstypologien fortages derefter en komparation af kommissioners effekter på reformprocesser (og mangel på samme), herunder Velfærdskommissionen og Visionsudvalget. Herefter diskuteres resultaterne samt målingsproblemer. Endelig konkluderes det, at den mobiliserende kommissionsstrategi, under betingelse af at være regeringsafhængig, kan betragtes som en *blame avoidance*-strategi.

En teoretisk ramme for kommissioner som *blame avoidance*-strategi

Hvordan virker kommissioner, og hvorfor nedsættes de?

En kommission defineres som en ministerielt nedsat gruppe, hvor flertallet ikke er ministerielle embedsmænd, og som ud fra et kommissorium udgiver en betænkning i eget navn (Christensen et al., 2009b: 25). Funktionelt kan der sondres mellem to kommissionstyper: tekniske og politisk-strategiske. Den tekniske kommission har til formål at justere eksisterende policy eller afdække nye policy-instrumenter, mens den politisk-strategiske kommission er nedsat ud fra et strategisk formål om at kontrollere den politiske proces i forhold til politiserede konfliktdimensioner (Christiansen og Nørgaard, 2007: 59). De politisk-strategiske kommissioner kan ydermere opdeles i underkategorierne afpolitiserende og mobiliserende (Christiansen og Rasmussen, 2009: 10). Her er formålet med den afpolitiserende kommission at fjerne emner fra den politiske dagsorden, mens formålet med den mobiliserende kommission er at frame en policy som nødvendig, van Kersbergen og Vis finder i deres formulering af *prospect*-teori en større risikovillighed, når man står over for et potentielt tab, end når man står over for en potentiel gevinst (2007: 156). I forhold til kommissioner betyder det, at mobiliserende kommissioner bliver nedsat, når regeringen er i et tabsdomæne, og vælgerne i et gevinstdomæne. Det vil sige, når regeringen ønsker upopulære reformer, mens vælgerne ønsker at bevare status quo. Modsat bliver afpolitiserende kommissioner nedsat, når vælgerne ønsker reformer, mens politikerne ønsker at bevare status quo (Christiansen og Rasmussen, 2009: 14). Hovedfokuset er her de strategiske mobiliserende

kommissioner, men den tekniske kommissionstype vil dog blive inddraget, da effekterne fra de mobiliserende kommissioner vil fremstå ved en spejling heri.

Kommissioner som blame avoidance-strategi

Blame avoidance-begrebet blev introduceret af Weaver (1986), men blev for alvor cementeret af Pierson, der opstiller tre strategier, hvormed regeringen forsøger at gennemføre upopulære reformer: *obfuscation*, *division* og *compensation* (1994: 19). I forlængelse heraf foreslår Green-Pedersen en fjerde strategi kaldet *justification*, der bygger på dagsordenslitteraturen (2002a: 33). Her tilskrives partikonkurrence en afgørende rolle for fremmet af velfærdsnedskæringer. Det afgørende ifølge argumentet er således, hvorvidt regeringen kan opnå konsensus om et reform-frame eller i det mindste undgå, at oppositionen politiserer reformen (Green-Pedersen, 2001: 967).

Argumentet om kommissioner som blame avoidance-strategi bygger delvis på justification-argumentet, men afviger på den måde, at det her ikke er partikonkurrence, som er afgørende for reformens frame. Regeringen har andre muligheder for at legitimere en reform: ”Faktisk er den mest magtfulde strategi i politik at udvide eller begrænse omfanget af debatten til at inkludere [...] de grupper som man kan forudsige vil være for [...] ens egen position” (Baumgartner og Jones, 1993: 36) [egen oversættelse]. Nedsættelsen af en kommission kan derfor betragtes som oprettelsen af en ny midlertidig aktør, der kan påvirke vælgerne opfattelse af et reform-frame til regeringens fordel. Derfor er forventningen, lidt firkantet sagt, at regeringen afgør kommissionernes præferencekonfiguration. Antagelsen er rimelig, da regeringen nedsætter kommissionerne og ofte har kendskab til medlemmernes præferencer fra tidligere kommissionsarbejde (Christensen et al., 2009b: 27). Endvidere antages det, at kommissionens præferencekonfiguration er forholdsvis yderliggående, da dette vil trække fremet væk fra status quo og tættere på regeringens præferencer. Hermed får regeringen to fordele: Den første er, at kommissionen giver vælgerne et overbevisende indtryk af reformens nødvendighed. Jo mere radikale ændringsforslag kommissionen anbefaler, desto mere nødvendig vil reformen fremstå for vælgerne. Den anden gevinst er, at regeringen kommer til at fremstå mere moderat (i forhold til den endelige reform) og dermed giver et indtryk af at varetage vælgerne interesse. På den måde virker kommissionsstrategien også som et modtræk til mulig kritik fra oppositionen. Det skal understreges, at argumentet ikke anfægter, at kommissioner samtidig kan have andre og flere formål end som blame avoidance-strategi.

Mekanismerne bag kommissionsstrategien

Foruden antagelsen om kommissionens præferencekonfiguration er to faktorer betingende for kommissioners effekt på regeringens policy-handlerum: Den første variabel – kommissionens uafhængighed – er afgørende for vælgerne opfattelse af reform-ramets troværdighed. Opfattes kommissionen ikke som selvstændig, vil anbefalingerne ikke fremstå troværdige og derfor ikke have en legitimerende effekt. Kort sagt vil kun nedsættelsen af en uafhængig kommission svare til en aktivering af en blame avoidance-mekansime. Den anden variabel – policy-emnets saliens – betragtes som afgørende, da vælgerne må antages at stemme på baggrund af emner, som de finder vigtige. Kommissionen vil i et blame avoidance-perspektiv være unødvendig, hvis reformen ikke har betydning for stemmeudfaldet. Ved at holde regeringsvariablen konstant er det kun den interagerende effekt af kommissionens afhængighed og saliens, der skal undersøges. Tilsammen udgør variablerne således en interaktionstypologi, som giver fire forskellige forventninger til regeringens policy-handlerum. Med udgangspunkt heri nedsættes tre hypoteser (H1, H2 og H3) om de mobiliserende kommissioner og en supplerende hypotese (H1b) om tekniske kommissioner. Figur 1 viser de forskellige kombinationsmuligheder mellem variablerne samt de tilhørende hypoteser, der udledes nedenfor.

Den første kombinationsmulighed er, at emnet har høj saliens, og at kommissionen er regeringsafhængig: På baggrund af den høje saliens forventes det, at reformer er vanskelige. Da præmisset samtidig er en regeringsafhængig kommission, vil blame avoidance-mekanismen ikke blive aktiveret. Dette leder *ce-*

Figur 1: Interaktion mellem kommissioners afhængighed og saliens samt tilhørende hypoteser

	Høj saliens	Lav saliens
Afhængig af regering	Hypotese 1: Regeringen vil ikke nedsætte mobiliserende kommissioner Hypotese 1b: Regeringen vil nedsætte tekniske kommissioner	Hypotese 3: Regeringen vil gennemføre store dele af kommissionens anbefalinger uden elektorale tab
Uafhængig af regering	Hypotese 2: Regeringen vil gennemføre mindre reformskridt i forhold til kommissionens anbefalinger uden elektorale tab	Uden teoretisk interesse

teris paribus til en hypotese om, at regeringen mister stor elektoral opbakning, hvis der laves en reform. Men da et sådant elektoralt tab er evident for regeringen, bliver forventningen, at der ikke gennemføres reformer på dette grundlag.² Dette leder således til H1: Regeringen vil ikke nedsætte mobiliserende kommissioner. Hypotesen (og dermed interaktionen mellem de to variable) falsificeres, hvis der findes en mobiliserende afhængig kommission på et højsalient område, som ikke medfører regeringen et stort elektoralt tab. Modsat er forventningen, at der nedsættes regeringsafhængige tekniske kommissioner, da regeringen ønsker at have indflydelse på, at deres policy bliver mest mulig efficient. Dette leder til sidehypotesen H1b: Regeringen vil nedsætte tekniske kommissioner.

Den anden kombinationsmulighed er et højsalient emne og en regeringsuafhængig kommission: Forventningen er på grund af emnets høje saliens, at reformer uden et elektoralt tab er vanskelige, men stadig mulige, idet kommissionen er regeringsuafhængig. Men eftersom regeringen ønsker at virke moderat over for vælgerne, da risikoen for et elektoralt tab stadig er stor, vil den i forhold til kommissionens anbefalinger kun gennemføre mindre reformskridt. Dette leder således til H2: Regeringen vil gennemføre mindre reformskridt i forhold til kommissionens anbefalinger uden elektorale tab. Hypotesen falsificeres, hvis regeringen anvender en betydelig andel af kommissionens anbefalinger og/eller bliver betydeligt mere upopulær blandt vælgerne. Det er netop ved at give et indtryk af at gennemføre reformer under hensyn til vælgernes interesser, at kommissionsstrategien bliver en mulighed for at gennemføre policypræferencer uden at sætte regeringsmagten på spil.

Den tredje kombinationsmulighed er et lavsalient emne og en regeringsafhængig kommission. Selvom blame avoidance-mekanismen ikke er aktiveret, har det ingen elektorale implikationer, idet emnets lave saliens giver regeringen et stort policy-handlerum. Derfor nedsættes kommissionen *qua* dens øvrige funktioner, hvorfor regeringen i stort omfang ventes at inddrage kommissionens anbefalinger i policy-processen. Dette leder til H3: Regeringen vil gennemføre store dele af kommissionens anbefalinger uden elektorale tab. Hypotesen falsificeres, hvis regeringen ikke gennemfører store reformer, og/eller regeringen mister stor elektoral opbakning.

Den sidste kombinationsmulighed er et emne af lav saliens med en regeringsuafhængig kommission. Her er blame avoidance-mekanismen aktiveret, men da policy-handlerummet i forvejen er stort på grund af emnets lave saliens, udledes samme forventninger som deduceret ved H3. Dermed er der intet substantielt bidrag i forhold til de andre hypoteser, som desuden er nok til at dokumentere interaktionen.

Undersøgellesdesign

Argumentet vil blive undersøgt ved at klassificere mobiliserende henholdsvis tekniske kommissioner inden for kommissionstypologien om regeringsafhængighed samt emnets saliens. Dette vil ske systematisk for alle kommissioner, som er omtalt i VK-regeringsgrundlagene fra 2001-2007. Klassifikationen af kommissionerne afgøres ved at se på hvert enkelt kommissorium. Mobiliserende kommissioner er karakteriseret ved et fokus på reformer, en bred opgavebeskrivelse, krav om debatskabelse og hvorvidt det er et centralt fokusområde for regeringen (Christiansen og Rasmussen, 2009: 35). Modsat er tekniske kommissioner karakteriseret af et fokus på justering af policy, en smal eller teknisk specifik opgavebeskrivelse og endelig fraværet af debatskabelse. På baggrund af kommissionstypologien udvælges kommissioner til den anden del af analysen, som udgør en komparation af kommissionernes effekter på de respektive reformprocesser. Hermed anvendes et variabelorienteret Most Similar Systems Design, hvor princippet er størst mulig variation på de uafhængige variable, mens tredjevariable holdes konstant (Andersen og Bureau, 2007: 262). For at undgå et indeterminant studie, hvor indflydelsen fra de forskellige uafhængige variable ikke kan afgøres som følge af for få observationer, er det nødvendigt at udvælge mindst tre cases (King et al., 1994: 119). Hermed vil undersøgelsen skiftevis betragte én af de to uafhængige variable som en konstant, hvorved effekten af den anden variabel kan undersøges. Interaktionsleddet vil blive testet ved at se, om den forventede effekt af begge de uafhængige variable forekommer samtidig. Findes de forventede effekter ikke samtidig, vil interaktionen mellem variablene kunne afvises.

Den første uafhængige variabel, saliens, operationaliseres som, hvor meget et emne fylder på vælgernes dagsorden med udgangspunkt i de danske valganalyser (Andersen, 2003: 136ff; van der Brugge og Voss, 2007: 130). Variablen betragtes som en dikotomi, hvor værdien "lav saliens" operationaliseres som under 10 pct. af de samlede svar (da der var mulighed for flere svar), mens værdien "høj saliens" er emner med mere end 10 pct. af de samlede svar. Af hensyn til reliabiliteten i målet vil dataene fra valganalyserne altid blive betragtet ved valget forinden kommissionsnedsættelsen. Den anden variabel, kommissionens afhængighed, betragtes også som en dikotomi. Værdien "afhængig kommission" operationaliseres som en kommission, hvor blot ét medlem er enten professionel politiker eller ministeriel embedsmand. Modsat findes der i en "uafhængig kommission" ingen professionelle politikere eller ministerielle embedsmænd. Den afhængige variabel, regeringens policy-handlerum, forstås som muligheden for at kunne gennemføre upopulære reformer. To betingelser er nødvendige for at identificere regeringens handlerum. For det første skal

der være indtruffet en policy-forandring, dvs. en reform. Ifølge Andersen kan der sondres mellem fire dimensioner af forandringer; *level*, *direction*, *dynamics* samt *degree* (2007: 2). I det anlagte kommissionsperspektiv er de interessante dimensioner henholdsvis *direction* og *level*. Den sidste dimension udtrykker omfanget af forandring og kan derfor identificere præferenceforskelle mellem regeringen og kommissionen. På den første dimension er der her tale om *retrenchment*, idet fokus er på brugen af kommissioner i forhold til upopulære reformer. Den anden betingelse er fraværet af elektoral afstraffelse, da handlerummet kun har eksisteret, hvis regeringen kunne agere ustraffet. Med hensyn til tredjevariable fastholdes politisk system, kultur og traditioner som en følge af *within country*-studiet. Derudover har regeringsfarven betydning for regeringens præferencer for reformer, mens den økonomiske konjunktur har betydning for vælgerne kriserbevidsthed og reformvillighed. Begge variable holdes konstante ved at undersøge kommissioner under VK-regeringen i perioden 2001-2008, som også er kendetegnet ved økonomisk højkonjunktur.

Analyse af kommissioners betydning for reformer

Den følgende analyse falder som nævnt i to dele. Først en klassificering af kommissionstyperne i regeringsgrundlagene fra 2001-2007, der videre indkodes i kommissionstypologien. På baggrund heraf analyseres fraværet af regeringsafhængige mobiliserende kommissioner på højsaliente policy-områder, mens Velfærdskommissionens betydning betragtes i forhold til velfærdsforliget 2006. Endelig undersøges Visionsudvalgets betydning for politireformen 2007.

Kommissionerne fra regeringsgrundlagene 2001-2007

Ved at klassificere kommissionstyperne inden for cellerne i kommissionstypologien er det muligt at teste hypoteserne og dermed analysere interaktionen mellem de uafhængige variable. Ideelt set kræver en falsifikation af H1 en bruttoliste over alle regeringsnedsatte kommissioner, hvilket af praktiske årsager ikke er muligt at anskaffe. Undersøgelsen afgrænses derfor til kommissioner, som er omtalt i regeringsgrundlagene 2001-2007 (Regeringen, 2001, 2003, 2005, 2007). Regeringsgrundlagene kan betragtes som regeringens handleplan og udmærker sig som datagrundlag ved, at centrale kommissioner bliver fremhævet. Dette er dog ikke ensbetydende med, at informationer om alle de benævnte kommissioner er videre tilgængelig, men informationsproblemet må her antages at være størst for mindre væsentlige kommissioner. De identificerede kommissioner er blevet klassificeret og videre indkodet i kommissionstypologien ud fra de to uafhængige variable, begge dele jf. operationaliseringen ovenfor. Resultaterne heraf er fremstillet i tabel 1 nedenfor.

Table 1: Kommissioner fra regeringsgrundlagene 2001-2007 kodet ud fra dimensionerne saliens og regeringsafhængighed

	Høj saliens	Lav saliens
	Celle 1	Celle 3
Afhængig af regering	<ul style="list-style-type: none"> • Udvalg om medicintilskud, 2003 • Taxameterudvalget, 2005 • Udvalg om erhvervsudd.system, 2005 • Folkeskoleudvalg, 2005 • Udvalget om mesterlære, 2005 • Ekspertudvalg om asylregler, 2007 	<ul style="list-style-type: none"> • Retssikkerhedskom., 2001 • Udvalg om straffelovsreform, 2001 • Færdselssikkerhedskom., 2003 • Offentlighedskommissionen, 2003 • Visionsudvalget, 2003* • Udvalg om anbringelser, 2003 • Udv. om lodser i danske farvande, 2003 • Udvalg om fritvalgslov, 2003 • Navnelovsudvalget, 2003 • Udvalg om markedsføringslov, 2003 • Udv. om stemmeret i udlandet, 2003 • Grønlandsretsvæsenkom., 2005 • Udvalg om bilbeskatning, 2005 • Udvalg om AES-system, 2005 • Strafferetsplejeudvalget, 2005 • Udvalg om langsigtet vandmiljøplan, 2005 • Bogudvalg, 2005 • Udvalg om tilskud til dagblade, 2005 • Udv. om lokaløk. i folkekirken, 2005 • Udv. om taktsys. i koll. trafik, 2005 • Forsvarskommissionen, 2007 • Afrikakommissionen, 2007 • Udvalg om sygefravær, 2007 • Breddeidrætsudvalget, 2007 • Udvalg om selskabslovgivning, 2007 • Udvalg om fusionskontrol, 2007 • Sprogudvalget, 2007 • Udvalg om digitalisering af kul., 2007 • Retsplejerådet om retsmægling, 2007 • Straffelovsrådet om tortur, 2007
	Celle 2	Celle 4
Uafhængig af regering	<ul style="list-style-type: none"> • Velfærdskommissionen, 2003* • Rådet for evaluering af folkeskole, 2005 • Arbejdsmarkedskommissionen, 2007* 	<ul style="list-style-type: none"> • Strukturkommissionen, 2003* • Karakterkommissionen, 2005 • Motions- og ernæringsrådet, 2005 • Rådet for socialt udsatte, 2005 • Infrastrukturkommissionen, 2007 • Skattekommissionen, 2007* • Forebyggelseskommissionen, 2007* • Ungdomskommissionen, 2007* • Klimakommissionen, 2007*

Note: * markerer mobiliserende kommissioner; alle andre er tekniske. Årstal markerer året for regeringsgrundlaget.

Tabel 1 viser, at der i regeringsgrundlagene blev fundet 49 kommissioner med tilstrækkelig information til at foretage en afkodning, hvilket muligvis skyldes, at nogen af de omtalte kommissioner aldrig er blevet nedsat. Men som nævnt antages det, at kommissionerne med den største informationstilgængelighed er dem, som regeringen ønsker at anvende strategisk. Typisk vil dette også være kommissioner, som har fået mest opmærksomhed i medierne. Af tabellen fremgår det, at de tekniske kommissioner forekommer i alle typologiens celler, mens de mobiliserende kommissioner kun forekommer i celle 2, 3 og 4. Hermed er det muligt at teste hypoteserne med henblik på at afgøre, hvordan regeringen anvender kommissionerne. Således analyseres fraværet af regeringsuafhængige mobiliserende kommissioner på højsaliente policy-områder i celle 1. I tillæg hertil udvælges Velfærdskommissionen fra celle 2 som en regeringsuafhængig kommission på et højsalient område til at teste H2. Velfærdsområdet fik 54 pct. af det samlede antal svar over emner på vælgernes dagsorden i valganalysen fra 2001. Kommissionen bestod af ni medlemmer, heriblandt professorer og direktører, men ingen ministerielle embedsmænd eller politikere. Endelig udvælges Visionsudvalget fra celle 3 som en regeringsafhængig kommission på et lavsalient område til at teste H3. Emnet ”lov og orden” fik 2 pct. af svarene på vælgernes dagsorden i valganalysen fra 2001. Blandt kommissionens 15 medlemmer var tre såkaldt afhængige medlemmer, hvoraf to var kommunale borgmestre fra Venstre og Socialdemokraterne, og en var afdelingschef fra Justitsministeriet.

Regeringsafhængig kommission på et højsalient område: Ingen mobiliserende kommissioner: Ud fra H1 og H1b forventes de mobiliserende kommissioner ikke at forekomme i celle 1, mens de tekniske kommissioner modsat forventes at måtte forekomme. Tabellen viser som sagt, at de tekniske kommissioner findes i alle typologiens celler. Det betyder, at regeringen også vil nedsætte regeringsafhængige tekniske kommissioner på områder af høj saliens, hvormed H1b er bekræftet. Dette skyldes givetvis, at regeringen har en interesse i at have mest mulig kontrol med optimeringen af tekniske policy-områder. Det er med andre ord ikke et strategisk formål med kommissionsarbejdet. I forhold til de mobiliserende kommissioner viser tabellen, at disse ikke forekommer i celle 1.³ Dermed er det ud fra datagrundlaget ikke muligt at falsificere H1. Med andre ord betyder det, at regeringen ikke vil nedsætte en regeringsafhængig kommission på et højsalient område, når den befinder sig i et tabsdomæne. Dermed er der også sandsynliggjort en interaktion mellem de uafhængige variable – saliens og kommissionsafhængighed.

Regeringsuafhængig kommission på et højsalient område: Velfærdskommissionen: Analysen vil teste H2 ved først at undersøge, om der blev gennemført mindre

reformskridt. Dette vil ske ved at sammenholde reformen fra velfærdsforliget 2006 med Velfærdskommissionens hovedanbefalinger. Omfanget af reformerne er i relation til et blame avoidance-argument ikke interessant alene, derfor vil den anden del af analysen fokusere på, om regeringen undgik at miste elektoral opbakning. Endelig vil analysen diskutere mulige tredjevariable.

Velfærdskommissionen blev nedsat medio 2003 til at analysere udviklingen i velfærdsydelserne, skabe debat herom og komme med finansierede forslag til reformer. Kommissionen præsenterede i sin betænkning primo 2006 43 hovedforslag med flere betydelige nedskæringer i institutionaliserede velfærdsgoder. Blandt de særligt kontroversielle forslag var: udfasning af efterlønsordningen gennem løft i tiltrædelsesalderen med fire måneder p.a. fra år 2009 (nr. 6) og levetidsindeksering samt løft i tiltrædelsesalderen af folkepensionsalderen med én måned fra år 2013 (nr. 5). Andre forslag gik på forkortelse af dagpengeperioden fra 4 til 2½ år (nr. 8), sænket og aldersudlignet børnecheck (nr. 35) og brugerbetaling på mindre sundhedsydelser (nr. 42) (Velfærdskommissionen, 2006). Fælles for forslagene er, at de udtrykker, hvordan Velfærdskommissionen foreslår omfattende velfærdsreformer, som var langt fra status quo i den danske velfærdsdebat. På den måde havde regeringen fået én aktiv medspiller i forhold til at frame en velfærdsreform som strengt nødvendig. Efter kommissionens betænkning blev der medio 2006 indgået et bredt velfærdsforlig mellem VK-regeringen, Dansk Folkeparti, Socialdemokraterne og det Radikale Venstre. Forliget blev blandt andet forhandlet på baggrund af velfærdsdebatten fra Velfærdskommissionen, men i forhold til kommissionens omfattende anbefalinger blev der kun gennemført mindre reformskridt. Både i kvantitativ og kvalitativ forstand. Fx forblev sundhedsområdet gratis, mens dagpengeperioden og børnechecken forblev uændret. Af de forslag som rent faktisk blev videreført, blev efterlønsordningen ikke udfaset, men blot hævet fra 60 til 62 år i perioden 2019 til 2022, mens folkepensionsalderen blev hævet fra 65 til 67 år i perioden 2024 til 2027. Begge ordninger blev desuden levetidsindekseret. Endelig blev bidragspligten for fuld efterlønsberettigelse udvidet fra 25 til 30 år (Velfærdsaftale, 2006: 10ff). Begge ændringer må betragtes som velfærdsnedskæringer, men regeringen og de øvrige forligspartier var langt mere moderate end de oprindelige anbefalinger fra Velfærdskommissionen. Dermed er det i forhold til H2 vist, at regeringen anvendte kommissionens yderliggående reformanbefalinger til at legitimere nødvendigheden af mindre reformskridt.

Indsnævres velfærdsreformen til et fokus på efterlønnen og folkepensionen, er det ud fra opinionsundersøgelser muligt at analysere legitimiteten af reformen. Kort sagt hvordan vælgerne forholder sig til ordningerne før nedsættelsen af kommissionen og efter forliget. Netop disse ordninger giver en god indika-

tion på regeringens reformsucces, når man betragter, hvor meget de fylder i debatten. Opinionsundersøgelser fra Gallup, foretaget i 2003 umiddelbart før nedsættelsen af Velfærdskommissionen, viser, at 60 pct. af vælgerne er imod hævelse af folkepensionsalderen, mens kun 30 pct. er for hævelsen (Gallup.dk, 2003). En tilsvarende undersøgelse foretaget juli 2006 umiddelbart efter velfærdsforliget viser, at andelen af vælgere mod en hævelse af folkepensionsalderen er reduceret med ca. 30 pct. eller 14 procentpoint til i alt 46 pct. Ligeledes viser undersøgelsen, at andelen af vælgere for hævelsen af folkepensionsalderen er steget med ca. 70 pct. eller 21 procentpoint til i alt 51 pct. (Gallup, 2006).⁴ Selv om forslaget kun har opbakning fra ca. hver anden vælger, må holdningsændringerne betragtes som udtryk for, at reformen har været bedre modtaget end tidligere. Med hensyn til reformen af efterlønsordningen er opinionsundersøgelserne ikke på samme måde sammenlignelige. I 2003 blev der spurgt, hvorvidt ordningen ønskes bevaret eller afskaffet; 76 pct. ønskede ordningen bevaret, mens 17 pct. ønskede den afskaffet (Gallup, 2003). I 2006 blev der spurgt, hvorvidt man var for en hævelse af tilbagetrækningsalderen. Her svarede 61 pct. for, mens kun 36 pct. var imod (Gallup, 2006).⁵ Igen indikerer tallene, at en ordning, der var meget populær i befolkningen i 2003, havde mere end halvdelen af vælgerne opbakning til at blive reformeret i 2006. Reformen af efterlønsordningen må med dens kontroversielle historie *in mente* siges at være blevet legitimeret eller i det mindste aftabuiseret.

For at sikre at velfærdsreformens legitimering skyldes nedsættelsen af en uafhængig kommission, er det nødvendigt at kontrollere for alternative blame avoidance-mekanismer, som kan forklare regeringens reformsucces. En oplagt og højt plausibel forklaring er justification. Strategien går som nævnt ud på at inddrage oppositionspartierne, hvormed kritikken af reformen mindskes og reform-ramet samtidig sikres større legitimitet blandt kritiske vælgere. Denne forklaring er plausibel, da forligspartierne talte oppositionspartierne Det Radikale Venstre og Socialdemokraterne. Imens Det Radikale Venstre notorisk er kendt som reformvenligt, er inddragelsen af Socialdemokraterne særlig vigtig, da de betragtes som havende *issue ownership* på velfærdsområdet (Green-Pedersen, 2002b: 274). Dermed er det svært at adskille reformens legitimitet som følge af kommissionsstrategien fra justification-strategien. Der findes dog stadig mindst ét argument for kommissionens betydning for reformens legitimitet. Argumentet relaterer sig til Socialdemokraternes løftebrud ved efterlønsreformen i 1998, der regnes for en af årsagerne til tabet af regeringsmagten i 2001 (Andersen og Larsen, 2004: 241). Her er pointen, at efterlønsreformen i 1998 også var karakteriseret af justification, da Socialdemokraterne var blandt reformens hovedaktører. Men modsat velfærdsforliget i 2006 var der i 1998 ingen

forudgående kommission, hvorfor muligheden for at frame en nedskæring som en moderat position ikke var faciliteret. Tværtimod kom efterlønsreformen i 1998 stik i mod et valgløfte om at bevare ordningen. Velfærdskommissionen legitimerede således et reform-frame, som faciliterede regeringen muligheden for at virke moderat på trods af, at forliget omhandlede velfærdsforringelser. Reformen blev endvidere gennemført uden, at regeringen mistede større elektoral opbakning. Kort sagt giver analysen altså intet grundlag for en falsifikation af H2. På baggrund heraf er det dermed sandsynliggjort, at mobiliserende regeringsuafhængige kommissioner på et højsalient område har en blame avoidance-effekt og dermed udvider regeringens policy-handlerum.

Regeringsafhængig kommission på et lavsalient område: Visionsudvalget: Som datagrundlag til analysen hvormed H3 testes, vil Visionsudvalgets betænkning blive sammenholdt med politireformen i forbindelse med politiets flerårsaftale for 2007-2010. Analysen vil således først undersøge omfanget af politireformen og dernæst, hvorvidt regeringen mistede popularitet som følge af reformen.

Allerede i 1998 blev der nedsat en politikkommission, som afgav to betænkninger, hvori det blandt andet blev anbefalet at reducere antallet af politikredse fra 54 til 25. Betænkningerne medførte dog i praksis ingen store ændringer ud over i politiloven vedrørende politiets formål og opgaver (Røn, 2007: 31ff). Visionsudvalget blev i forlængelse heraf nedsat medio 2003 til at komme med anbefalinger til politiets fremtidige opgaver, ledelsesstruktur og organisering. Udvalget nåede i sin rapport medio 2005 frem til en række reformanbefalinger, hvoraf de mere centrale forslag var et opgør med ledelsesstrukturen. Hermed skulle politikredsenes flerstrengede ledelse, afhængigt af om problemstillingen var af operationel eller finansiell karakter, erstattes med en enstrengt ledelse med mere symmetri mellem ansvar og kompetencer (Visionsudvalget, 2005: 17). Forslaget betød, at Justitsministeriet ville blive afkortet fra de enkelte politikredse, som kun ville referere til Rigspolitiet. Endvidere blev der anbefalet indførelse af resultatkontrakter med konkrete outputmål for Rigspolitiet såvel som politikredsenes. I forhold til organisationsstrukturen blev det anbefalet at reducere antallet af politikredse fra 54 til 12 for at sikre den nødvendige bæredygtighed (Visionsudvalget, 2005: 22). Politireformen blev vedtaget medio 2006 af VK-regeringen, Det Radikale Venstre, Socialdemokraterne og Socialistisk Folkeparti i forbindelse med politiets flerårsaftale 2007-10. Hermed trådte reformen i kraft pr. 1. januar 2007 (Flerårsaftale, 2006). Visionsudvalgets store indflydelse på reformprocessen understreges blandt andet af Justitsministeriets tilslutninger til udvalgets analyser og konklusioner i lovforslagets almindelige bemærkninger: "I overensstemmelse med Visionsudvalgets anbefalinger foreslås det at sammenlægge de nuværende 54 politikredse til 12. Visionsudvalget

anfører i sin rapport bl.a. [...] Justitsministeriet er enig i, at den forslåede reform [...]” (L168: 74). Kort sagt var politireformen stort set kongruent med Visionsudvalgets anbefalinger. Det betød indførelsen af en klassisk direktoratsmodel med en enstrengt ledelsesstruktur, en reduktion i antallet af politikredse fra 54 til 12 samt nye it-systemer m.m. (Røn, 2007: 23ff). Med disse ændringer var det ventet, at reformen ville kunne frigøre ca. 800 årsværk og samtidig sikre hurtigere og mere ensartede responstider. Dette ville gøre det til den største reform siden 1938 (Visionsudvalget, 2005: 16). Hermed finder analysen støtte til den del af H3, der sagde, at regeringen vil gennemføre store dele af Visionsudvalgets anbefalinger.

Det følgende vil analysere reformens legitimitet blandt vælgerne, men idet der ikke foreligger opinionsdata herom, vil analysen fokusere på betydningen af forliget bag reformens vedtagelse. Indledningsvis kan det dog pointeres, at de manglende opinionsundersøgelser i sig selv er en indikation på, at reformen var ukontroversiel blandt vælgerne. Som nævnt blev reformen bredt vedtaget af VK-regeringen, Det Radikale Venstre, Socialdemokraterne og Socialistisk Folkeparti i forbindelse med forliget om politiets flerårsaftale 2007-2010. Med andre ord var der konsensus eller i det mindste ingen politisering af reformrammet, hvormed reformer kan undgå elektoral afstraffelse jf. justification-argumentet. I forhold til brugen af kommissioner indikerer dette implicit, at regeringen ikke befandt sig i et tabsdomæne, hvorfor der ikke var behov for en ny politisk aktør til at modne politireformen over for vælgerne. Dermed søgte man i stedet at nedsætte et udvalg, hvori det var muligt at bevare mest muligt kontrol med reformanbefalingerne. Da reformen ud fra et vælgerperspektiv syntes at fremstå ukontroversiel, må nedsættelsen af Visionsudvalget altså forstås i lyset af andre af kommissionernes egenskaber. Det kunne fx være modning af andre interesser, som politiets fagorganisationer og kommunerne, der med reformen begge stod til at miste arbejdspladser. Det kan således argumenteres, at den politiske beslutning om politireformen ikke medførte elektorale tab for regeringen, hvilket igen er en støtte til H3. I forhold til kommissionens betydning for regeringens politiske handlerum betyder det, at den manglende aktivering af blame avoidance-mekanismen ikke fik betydning for reformens omfang, da handlerummet var stort som følge af emnets lave saliens blandt vælgerne. Retfærdigvis skal det dog nævnes, at den efterfølgende implementering af politireformen gav stor anledning til kritik. Dette bliver bl.a. bekræftet ved, at forligspartierne under finanslovsforhandlingerne for 2009 bevilligede yderligere 843 mio. kr. til implementering af reformen (Finansministeriet, 2008: 88). Men pointen er her, at kritikken rettede sig mod implementering af

reformen og dermed ikke den politiske beslutning *per se* (Degnegaard, 2010: 283).

Diskussion af analyseresultaterne

Den følgende diskussion vil forsøge at behandle, hvordan ovenstående komparation bidrager til forståelsen af kommissioners effekt på det politiske handlerum. Herefter vil målingen af kommissionens uafhængighed, dvs. blame avoidance-mekanismens aktivering, blive problematiseret.

Kommissionskomparationen har sandsynliggjort en interaktion imellem saliens og kommissionsafhængighed og videre fundet, at denne interaktions-typologi har betydning for sammenhængen mellem regeringen og dens reformmuligheder. I den forbindelse er det mest bemærkelsesværdige resultat, at uafhængighed er en nødvendig egenskab, før mobiliserende kommissioner fordelagtigt kan virke som en blame avoidance-strategi. Er kommissionen ikke uafhængig, vil mekanismen ikke være aktiveret og kan derfor ikke bruges til at legitimere reformer. Dette bidrag til kommissionslitteraturen kan synes evident, men det viser, at regeringen på sigt kan opnå betydelige fordele ved at opgive kontrollen med kommissionen. Dermed styrkes generaliserbarheden i Christensen et al.s konklusion om regeringens dilemma i reformforberedelsen (2009c: 262). Regeringen står altså i et *trade-off* mellem kontrol og troværdighed, hvor den strategiske fordel ved en troværdig (uafhængig) kommission her synes at veje tungest. Denne artikel har ydermere vist, at det kan lade sig gøre, fordi regeringens præferencer er indlejret i kommissionen, da regeringen afgør kommissionens præferencekonfiguration. Der er dog stadig en risiko for, at kommissionen bliver nedsat med for stærke præferencer. Eksemplet er her Velfærdskommissionens formand Torben M. Andersens kritik af regeringens reformvillighed i forbindelse med velfærdsforliget (Dr.dk, 2005). Udfordringen for regeringen bliver derfor at finde balancen mellem kontrollen med kommissionens dagsorden og samtidig bevare den uafhængighed, der virker legitimerende på et reform-frame.

Da det netop er kommissionens status som uafhængig, der har betydning for regeringens politiske handlerum, er det nødvendigt at knytte nogle metodiske overvejelser til, hvornår en kommission reelt kan betragtes som uafhængig. I denne artikel er uafhængighed blevet målt objektivt ved at se, om kommissionsmedlemmerne var ministerielle embedsmænd eller politikere. Med en sådan objektiv operationalisering bliver blame avoidance-teoriernes analytiske fokus negligeret, dvs. forholdet mellem politikere og vælgere (Christiansen og Klitgaard, 2009: 94). Med andre ord er argumentet reelt interesseret i at måle vælgernes perception af kommissionens troværdighed. Lidt fortænkt kunne en

mobiliserende kommission i princippet udelukkende bestå af ministerielle embedsmænd eller politikere, uden at det per definition ville betyde, at vælgerne betragtede kommissionens anbefalinger som utroværdige. På den måde ville en – efter det objektive mål – afhængig kommission stadig have en effekt i forhold til at legitimere et reform-frame. Dette er en alvorlig kritik af analyse-resultaterne, men indvendingen må være, at regeringens bedste mulighed for at sikre, at vælgerne opfatter kommissionen som troværdig, er at lade den være objektivt uafhængig. Med denne kritik må den objektive operationalisering af kommissionens uafhængighed betragtes som en proxy-variabel for den subjektive operationalisering. I forlængelse heraf kan det nævnes, at også andre mål kan bruges som indikator på kommissioners uafhængighed. Eksempelvis havde Velfærdskommissionen sit helt eget sekretariat, hvilket selvsagt styrker graden af uafhængighed.

Konklusion

De senere år har kommissioner haft en mere central og strategisk rolle i reform-processer. Derfor kan det undre, at *public policy*-litteraturen ikke er kommet særlig langt med hensyn til at afgøre kommissioners betydning som policy-determinant. Denne artikel har undersøgt, hvordan kommissioner har en effekt på regeringens politiske handlerum.

Argumentet er, at nedsættelsen af en mobiliserende kommission kan betragtes som oprettelsen af en ny policy-aktør, der kan påvirke vælgerens opfattelse af et reform-frame til regeringens fordel. Dermed kan strategisk mobiliserende kommissioner virke som en blame avoidance-strategi til at legitimere upopulære reformer. Dette kan lade sig gøre, fordi regeringen afgør kommissionens præferencekonfiguration. Kommissionen virker dog kun som blame avoidance-mekanisme, når den er regeringsuafhængig, og policy-området er på et højsalient område. Således betragtes variablene – kommissionsafhængighed og saliens – som af betydning for regeringens politiske handlerum. Endvidere regnes disse variable for at være interagerende.

Ud fra dette argument kan det på baggrund af kommissionstypologien sandsynliggøres, at regeringen ikke nedsætter mobiliserende regeringsafhængige kommissioner på policy-områder med høj saliens. Dermed er der sandsynliggjort en interaktion mellem de uafhængige variable saliens og kommissionsafhængighed. Kommissionstypologien giver desuden anledning til at konkludere, at regeringen benytter sig af tekniske regeringsafhængige kommissioner på policy-emner af høj saliens. Videre kan der ud fra analysen af Velfærdskommissionen konkluderes, at regeringen brugte en uafhængig mobiliserende kommission til at legitimere et reform-frame, som faciliterede mu-

ligheden for at gennemføre (relativt) mindre reformer af efterlønsordningen og folkepensionen uden at miste større elektoral opbakning. Dermed virkede Velfærdskommissionen som en blame avoidance-mekanisme i overensstemmelse med det teoretiske argument. Endelig kan det ud fra analysen af Visionsudvalget konkluderes, at regeringen, på baggrund af anbefalingerne fra en regeringsafhængig kommission på et policy-område med lav saliens, initierede politireformen uden at miste elektoral opbakning. Den manglende blame avoidance-mekanisme fik således ingen betydning for reformomfanget, idet handlerummet i forvejen var stort grundet den lave saliens. Sammenfattende kan det ud fra komparationen konkluderes, at strategisk mobiliserende kommissioner har en effekt på det politiske handlerum, når de er regeringsuafhængige og virker på et policy-område af høj saliens. Ud fra disse betingelser er det således lettere at lave en reform på baggrund af et forudgående kommissionsarbejde.

Noter

1. Tak til Carsten Jensen samt de to anonyme bedømmere for yderst nyttige kommentarer, som har forbedret artiklen bemærkelsesværdigt.
2. Desuden vil det være i strid med Piersons underliggende antagelse om, at regeringen ikke sætter policy-præferencer over regeringsmagten (1994: 17).
3. Det kan diskuteres, om Globaliseringsrådet udgør en mobiliserende regeringsafhængig kommission på et højsalient område, men denne udgav ingen selvstændig betænkning og lever således ikke op til definitionen af en kommission (Pedersen, 2009: 239). Ydermere var der tale om fordeling af midler, hvilket fordrer *crediting* frem for *blame avoidance* (Pierson, 1996: 144).
4. Både tallene fra 2003 og 2006 har Gallup.dk som kilde. Tallene fra 2003 baserer sig på 923 respondenter, mens tallene fra 2006 baserer sig på 1010. Alle respondenter er repræsentativt udvalgte danskere over 18 år. I 2003 lød spørgsmålsformuleringen: ”Den gennemsnitlige levealder er stigende i DK. På den baggrund er det blevet foreslået at hæve pensionsalderen i takt med, at vi lever længere. Er du for eller imod?”. I 2006 lød spørgsmålsformuleringen: ”Pensionsalderen vil fra 2019 blive sat op fra 65 til 67 år. Det gælder derfor for alle, der i dag er under 48. Er du for eller imod?”
5. Kilder jf. ovenstående note.

Litteratur

Andersen, Jørgen Goul (2003). Vælgerens nye politiske dagsorden, pp. 135-151 i Jørgen Goul Andersen og Ole Borre (red.), *Politisk forandring: værdipolitik og nye skillelinjer ved folketingsvalget 2001*. Aarhus: Systeme.

- Andersen, Jørgen Goul (2007). Conceptualizing Welfare State Change. The “dependent variable problem” writ large. *CCWS Working paper No. 2007-51*. Aalborg: Centre for Comparative Welfare Studies, Aalborg University.
- Andersen, Jørgen Goul og Christian Albrekt Larsen (2004). *Magten på borgen*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Andersen, Lotte Bøgh og Viola Burau (2007). Komparativ forskning i statskundskab. *Politica* 39 (3): 256-274.
- Baumgartner, Frank R. og Bryan D. Jones (1993). *Agendas and Instability in American Politics*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Christensen, Jørgen Grønnegård, Poul Erik Mouritzen og Asbjørn Sonne Nørgaard (red.) (2009a). *De store kommissioner*. Odense: Syddansk Universitetsforlag
- Christensen, Jørgen Grønnegård, Poul Erik Mouritzen og Asbjørn Sonne Nørgaard (2009b). At regere et uregerligt samfund, pp. 10-30 i Jørgen Grønnegård Christensen, Poul Erik Mouritzen og Asbjørn Sonne Nørgaard (red.), *De store kommissioner*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Christensen, Jørgen Grønnegård, Poul Erik Mouritzen og Asbjørn Sonne Nørgaard (2009c). Kommissioner og reformstrategier, pp. 248-273 i Jørgen Grønnegård Christensen, Poul Erik Mouritzen og Asbjørn Sonne Nørgaard (red.), *De store kommissioner*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Christiansen, Peter Munk og Asbjørn Sonne Nørgaard (2007). Hvad bruger man kommissioner til – tjek på teknikken eller styr på strategien? – korporative udvalg i lovforberedelsen, 1912-2006, pp. 55-74 i Vibeke Lehmann Nielsen og Niels Ploug (red.), *Når politik bliver til virkelighed. Festskrift til Professor Søren Winter*. København: Schultz Grafisk.
- Christiansen, Peter Munk og Asbjørn Sonne Nørgaard (2009). Kommissioner i dansk politik efter 1980, pp. 31-54 i Jørgen Grønnegård Christensen, Poul Erik Mouritzen og Asbjørn Sonne Nørgaard (red.), *De store kommissioner*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Christiansen, Peter Munk og Michael Baggesen Klitgaard (2009). Reformpolitik bag ukklarhedens slør. Den danske strukturreform 2002-2005. *Politica* 41 (1): 92-113.
- Christiansen, Sune Astrup og Rasmus Maltha Rasmussen (2009). *Syltekrukke eller talerør?: En undersøgelse af politiske-strategiske kommissioner i Danmark*. Aarhus: Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet.
- Degnegaard, Rex (2010). *Strategic Change Management. Change Management Challenges in the Danish Police Reform*. København: Copenhagen Business School.
- Dr.dk (2005). Velfærdskommissionen går i rette med Fogh, <http://www.dr.dk/Nyheder/Politik/2005/12/12/12011841.htm> (28. maj 2010).
- Finansministeriet (2008). *Aftaler om Finansloven for 2009*. København: Finansministeriet.

- Flerårsaftale (2006). *Flerårsaftale for politiet og anklagemyndigheden 2007-2010*. http://www.justitsministeriet.dk/fileadmin/downloads/Pressemeddelelser/fleraarsaftale_politi.pdf (28. maj 2010).
- Gallup (2003). Pension og efterløn. <http://www.gallup.dk/nyhedscenter/meningsmaalinger.aspx> (28. maj 2010).
- Gallup (2006). Velfærdsforlig. <http://www.gallup.dk/nyhedscenter/meningsmaalinger.aspx> (28. maj 2010).
- Green-Pedersen, Christoffer (2001). Welfare-state Retrenchment in Denmark and the Netherlands, 1982-1998: The Role of Party Competition and Party Consensus. *Comparative Political Studies* 34 (9): 963-985.
- Green-Pedersen, Christoffer (2002a). *The Politics of Justification: Party Competition and Welfare-state Retrenchment in Denmark and the Netherlands from 1982 to 1998*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Green-Pedersen, Christoffer (2002b). New Public Management Reforms of the Danish and Swedish Welfare States: The Role of Different Social Democratic Response. *Governance: An International Journal of Policy, Administration, and Institutions* 15 (2): 271-294.
- Green-Pedersen, Christoffer (2005). Kommissioners rolle i politiske beslutningsprocesser. Velfærdskommissionen og Strukturkommissionen som eksempler. *Administrativ debat* 4: 15-18.
- King, Gary, Robert O. Keohane og Sidney Verba (1994). *Designing Social Inquiry*. Princeton: Princeton University Press.
- L168 (2005). *Forslag til ændring af retsplejeloven og forskellige andre lov (Politi- og domstolsreformen)* <http://www.justitsministeriet.dk/294.html> (28. maj 2010).
- Pedersen, Kjeld Møller (2009). Globaliseringsrådet, Kvalitetsreform og Kvalitetsgruppen, pp. 220-245 i Jørgen Grønnegård Christensen, Poul Erik Mouritzen og Asbjørn Sonne Nørgaard (red.), *De store kommissioner*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Pierson, Paul (1994). *Dismantling the Welfare State? Reagan, Thatcher, and the Politics of Retrenchment*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pierson, Paul (1996). The New Politics of the Welfare State. *World Politics* 48 (2): 143-179.
- Regeringen (2001). *Vækst, velfærd og fornyelse I*. Regeringsgrundlag.
- Regeringen (2003). *Vækst, velfærd og fornyelse II*. Supplerende regeringsgrundlag.
- Regeringen (2005). *Nye mål*. Regeringsgrundlag.
- Regeringen (2007). *Mulighedernes samfund*. Regeringsgrundlag.
- Røn, Jens (2007). *Politi- og domstolsreformen*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

- Togeby, Lise, Jørgen Goul Andersen, Peter Munk Christiansen, Torben Beck Jørgensen og Signild Vallgård (2003). *Magt og demokrati i Danmark: Hovedresultaterne fra Magtudredningen*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- van der Brugge, Jimmy og Henning Voss (2007). Årsager til de socialistiske partiers tilbagegang i perioden 1990-2005, pp. 127-152 i Jørgen Goul Andersen, Hans Jørgen Nielsen, Ole Borre og Kasper Møller Hansen (red.), *Det nye politiske landskab – Folketingsvalget 2005 i perspektiv*. Aarhus: Academica.
- van Kersbergen, Kees og Barbara Vis (2007). Why and How Do Political Actors Pursue Risky Reforms? *Journal of Theoretical Politics* 19 (2): 153-172.
- Velfærdsaftale (2006). *Aftale og fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden. Aftale om fremtidig indvandring*.
- Velfærdskommissionen (2006). *Analyserapport: Fremtidens velfærd – vores valg*.
- Visionsudvalget (2005). *Fremtidens politi*.
- Weaver, R. Kent (1986). The Politics of Blame Avoidance. *Journal of Public Policy* 6 (4): 371-398.